

Per.
Lat
020

Lateinische Jugendzeitschrift. Latin ifjúsági folyóirat. Revue latine de la jeunesse.
Laptulajdonos: Katolikus Középiszkolai Tanáregyesület. — Sumptibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum Hungariae. — (Praeses: Dr. Andreas Zibolen elnök.)

Administrator (felelős kiadó — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 6. (tel.: 223—808).

Moderator (felelős szerkesztő — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR., Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 268—634).

Megjelenik minden hó 20-án. — Prodit singulis mensibus die 20. Pretium subnotationis an. 1941—42: 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Nummaria chartula (vulgo: chèque) postalis in Hungaria: 57.292.

Quid sit sperandum de rei neolatinae eventu.

Lectoribus maioribus IUVENTUTIS scripsit Dr. G. Lurz, rector studiorum superior, praeses SOCIETATIS LATINAE Monacensis.

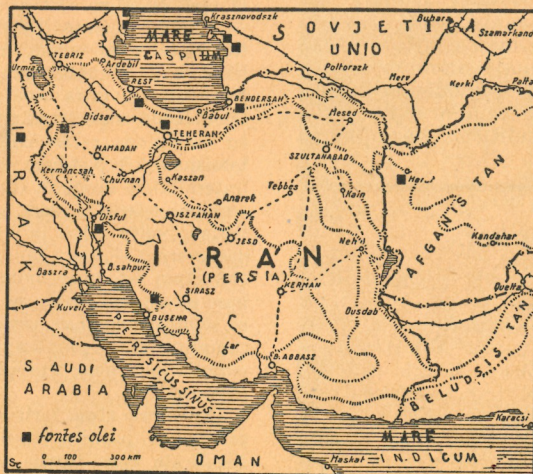
Quicumque semel in congressu internationali interfuit aut qui periodica internationalia perscrutari cogitur, haud ignorat, quam gravia incommoda enascantur linguarum diversitate. Quae incommoda temporum decursu eo maiora evadent, quo maiora ceperint incrementa diversarum nationum studia scientifica. Aliae atque aliae linguae nationales vindicabunt ius suffragii.

Usque ad saeculum sextum decimum lingua latina universe adhibita est ut lingua internationalis. Labefactato hoc principatu mox intellectum est, quam commodus vel potius quam necessarius esset communis sermo auxiliarius. De multis conatibus condendi artificiosam linguam (velut Esperanto, Novial, Occidental, Interlingua) Soc. Lat. I 22 sqq. disserui; non putaverim permultos artium liberalium auctores unquam aliqua lingua artificiosa esse usuarios. Altera ex parte principatus

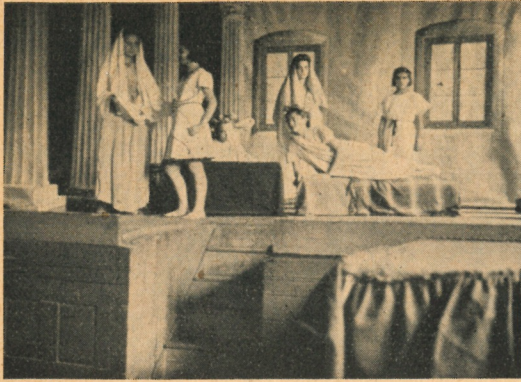
latinus labefactatus sive minutus erat, nequam sublatus. Ut unum quidem afferam exemplum: Anno 1935. per congressum Ienensem nomenclatura anatomica recensita et denuo sancita est omnium consensu in lingua latina; intererant et Japonenses.

Nec quieverunt linguae latinae cultores, sed studebant restituere priorem statum. Quae studia recens laetissime efflorescere coeperunt. Anno 1927. academicus quidam professor aperte pronuntiavit: Non erat commodum de auxiliari lingua latina cedere; difficultates in dies crescentes effugere non poterimus, nisi paenitentia commoti ad eam revertemur.

Eiusmodi dicta alia in promptu sunt. Revera multos esse, qui idem sentiant, conicere licet et periodicis latinis laete florentibus in terris haud paucis. Quo in numero Americam non deesse memoratu dignum esse videtur. Periodicum nostrum «Iuventus» iam viginti quinque annos praeclarissime tuetur communem rem nostram. In his periodicis lingua latina adhibetur ut viva. Scriptores demonstrant latinam linguam esse aptam ad recentissimas quoque res describendas. Revera nihil sane est, quod latine dici nequeat.

Persia ab Anglis et bolscevisis iniuste occupata (vide: pag. 7.)

Ludi scenici Mezóturienses : 1. Cena apud Didonem.

2. Matronae Romanae adeunt Coriolanum.

Quid sibi proposuerunt rei neolatinae cultores? Id agunt, ut lingua latina rursus fiat communis lingua auxiliaris eorum, qui scientificis operibus cultui humano inservire student. Congressus internationales nonne fructus multo uberiores ferent, si oratores summaria quidem latina proponant et in edictis, rogationibus, decretis una usurpabuntur lingua? De periodicis internationalibus nonne idem valet? Epistolare vero singulorum commercium nonne mirum in modum sublevabitur?

Quid sperandum sit de huius rei eventu, quaeritur. Aliquando tempus fore, quo intumescente nationum idem ius poscentium numero non solum utilis, sed utique necessaria fiat communis lingua auxiliaris, nobis persuasissimum est. Hac in fide posita sunt studia nostra; hac expectatione certa nitimur. Nostrum est etiam atque etiam demonstrare linguam latinam esse maxime idoneam ad hoc munus suscipiendum. Adhuc magnae difficultates sunt superandae. Nemo sanus somniat celerem eventum.

Opus est internationali senatu latino. Sed quis auctoritatem habet instituendi hunc senatum?

Inter nationes rei nostrae participes principem locum tenet Italia. In Italia lingua latina discitur ut viva. In Italia iam complura vocabularia neolatina prodierunt. In nulla alia terra tam saepe acriterque in diurnis periodicisque de re latina disseritur quam in Italia. Institutum Romanum eiusque praeses *Galassi Paluzzi*, vir fortissimus, ex quindecim annis enixe operantur, ut restituatur pristinus linguae latinae usus; ex tribus annis summo cum gaudio omnium linguae latinae cultorum publicant periodicum internationale sub titulo «Per lo studio e l'uso del latino». Speramus eos esse adituros hoc quoque officium nobile.

Vivum Latinum.

Societas «Juventus» discipularum gymnasii Mezóturiensis «Blanka Teleki» nuncupati mense Iunio ludos scenicos Latinos fecit. Numeri programmatis ita sequuntur: 1. Hedvigis Merényi (classis VI) spectatores suavibus verbis salutavit. 2. Etelca Melegh (cl. IV), Hymnum poetae Kölcsey ab Ios. Irsy translatum pronuntiavit. 3. Juditha Kner, Éva Tóth, Sara Ember, Lenke Rota, Gisela Sikolya, Susanna Markó, Helena Kovács, Irene Rákóczy partem Aeneidis ad actus scenarum compositam, quae inscribitur: «Cena apud Didonem» egerunt. Interim ad delectandos convivas Friderica Merényi (cl. V)

carmen heroicum, et Gabriela Adamkovic (cl. VI) saltationem habuerunt. 4. Helena Faragó (cl. VI) et Elisabetha Rada (IV. cl.) carmen «In Coffearia Magna», Michaelis Szabolcska declamaverunt, altera hungarice, altera in linguam Latinam a Vincentio Bors translatum. 5. Puellae parvae cl. III. fabulas didacticas pronuntiaverunt, quae inscribuntur: «Rana rupta et bos», «Ranae regem petunt», «Mus urbanus et rusticus». 6. Sara Ember et Gisela Sikolya (cl. VII—VI) carmen Horatii: «Ad Lydiam» in diverbio cecinerunt. 7. Partem dramatis ab Shakespeareo scripti, quod inscribitur «Coriolanus», puellae maiores egerunt: Brigitta Légrády, Gabriela Besse, Maria Gyurkovic, Eva et Sara Budaházy, Helena Mihályi. 8. Postremo duo carmina Hungarica chorus scholae internae latine cecinit. Praeco programmatis erat, quae hunc nuntium scripsit:

Brigitta Légrády disc. cl. VII.

Oratio saluatoria ab *Rud. Milleker* prof. univ. Cal. Aug. Debrecini habita.

Carissimi auditores utriusque generis!

Inaugurans Cursus Aestivos anni quinti decimi in Universitate nostra, ex imo corde salvare Vos iubeo allegatos a multis nationibus, et quidem a Batavis, Belgis, Croatis, Danis, Esthonicis, Fennis, Francis, Graecis, Hispanis, Japonensibus, Norvegis, Slovaccis, Suecis, Turcisque.

Haud mihi nunc id tentanti, ut sermone patrio unus cuiusque nationis sensus mei animi exprimere velim, liceat hac occasione voces meas extremas antiqua illa lingua exponere, qua in consuetudinibus ac commerciis litterarum et scientiarum utimur. Haec lingua nullius est nationis, et ideo cuiusque.

Cursus nostrae Universitatis Aestivi, qui semper frequentatissimi erant, nunquam maiorem gravitatem habuerunt, quam hoc anno 1941, cum supra hanc turrem Universitatis, intra cuius muros amor litterarum atque scientiarum viget studiumque nobilissimum contenditur ad omnes eas animi virtutes excolendas, quae mentem humanam ad pietatem, observantiam, amicitiam atque fraternitatem dirigunt, cuiusque ex omnibus fenestris, ex omnibus solariis juvenes, viribus integris animique promptissimi, vultu hilari in vitam quotidianam tumultuosam despexerunt — supra hanc turrem, inquam, caelum nubibus obductum est, quae nubes atroces nobis impendunt. Sed haec alba turris, firme ad caelum erecta, praesidium egit, ne sonitus campanae, vox canora pacis atque humanitatis, comprimeretur; propterque hanc vocem tonitrua, nunc a remotioribus, nunc a propioribus locis sonantia, vix audiri poterunt.

Pulchrum atque fortissimum erat, Carissimi Mei Amici, praesidium quaerere etiam sub nubibus, in hac alba turri. Aedificate hanc turrim in praelectionibus necnon horis linguis destinatis omnibusque occasionibus, cum facultas vosmet ipsos invicem cognoscendi offertur. In tumultu

belli iuventulem mundi ad arma pacis scientiaeque capiendi vocamus, ut magnus pons inter hominem et hominem, inter populum et populum in Nova Europa effici possit. Haec sperans invito vos ad laborem communem, ad novam turrim aedificandam hic in propinquitate camporum Hortobagiensium, sub umbrosis arboribus Magnae Silvae, quae classicis traditionibus consecratae sunt. Delectamini hic et Deus benedictione prosequatur omnes vestros labores usque ad finem!

De morte immatura Brunonis Mussolini.

Icarus atque pater quondam pennis labyrintho aufugerant ambo aëriasque vias remigio alarum — pater hanc invenerat artem — carpebant, tamen hic filius interiit, dum solis radiis allectus celsa petebat, immensā patrem maestitiā afficiens.

Brunonis mortem sic luget celsa petentis Dux sapiens Italus, Mussolini Benitus, qui docuit cives virtutem et patriae amorem, ut fugerent scelera nequitiaeque dolos, quorum in fallaci labyrintho tunc seniores errant omnes, et puerique viri.

Fascibus antiquis promptis nunc gloria prisca hostes sollicitans auferat, euge, Italos. Accipiant homines ex Coelo nulla bona unquam, denique quin ipsi mutua munera dent.

Hic Coelo placuit Beniti nunc filius alter, Bruno, et quem dederat, heu' reposcūt eum!

I. Wagner.

Librorum recensio.

Révész László. Florilegium egyházi és klasszikus írók gondolataiból. I. kötet. Veszprém Egyházmegyei Könyvnyomda, 1941. 446 + IX pag. — Ladislaus Révész, qui libro, Latin nyelv- és stílusgyakorlatok (Exercitationes linguae Latinae et stili Latini) inscripto existimationem bonam sibi pepererat, industria et labore insigni ex scriptorum Latinorum et ecclesiasticorum libris plus sex milia sententiarum subtilissimarum, gravissimarum, ingeniosissimarum in vitae meditationem et solacium animorum delibavit, collegit, in ordinem digessit. Hoc libro centum decem ecclesiasticorum scriptorum sententiae continentur. Vix est vitae et actionum humanarum pars aliqua, cui non ullum horum dictorum collectaneorum aptum reperitur. Omnibus sententiis appositae sunt interpretationes Hungaricae, illae quidem concinnae, simplices, inafectatae. Liber iste et extra et intus affabre adornatus est. Volumen, quo Latinorum scriptorum gentilium sententiae comprehensum iri spondit, Révész brevi spero fore, ut edatur, ut idem inde atque ex isto, emolumentum capiatur libro.

Guido Berardi. Primi Rudimenti della Lingua Latina, Roma, 1940. — Hic parvulus libellus, ut iam titulo indicatur, rudimenta grammaticae Latinae continet estque compositus potissimum parvulis discipulis et prima elementa linguae Latinae callere volentibus. Grammaticae notiones explicantur verbis planis, perspicuis. Haec grammatica, ut in praefatione dicitur, in linguam Italicam quasi insita est. Declinationes et coniugationes per exitus in tabellis clare dispositos cogniti et perceptu faciles redduntur. Non solum morphologia, quae dicitur, sed etiam elementa syntaxis traduntur exemplisque brevibus illustrantur. Est autem haec grammatica quasi adumbrata summa grammaticae primosque in discenda lingua Latina gradus facientium usui aptissima. Car. Acs, Bp.

Hora Vergiliana.

Carmen Augusti Friderici Schmidt poëtae Brasiliensis a Paulo Rónai in versus Latinos translatum.

Vergiliana est hora. Arborum ex floribus afflat atque sinu noctis ventus placidae veterisque sopitae surgunt fecundae cantica terrae ac vivae currunt aquae cantantque ridentes. Tuque Deo plena grates cor nunc age hora, cum similis vino, quod condidit amphora prisca, otia carpit mens. Hortis in sentio gemmas et germen frugum gestus stirpunque profundos. Astra petunt rami. Iam nox animalia terrae et volucres caeli demersit jessa soprore, temporis oblivio¹ tradit dum membra quieti. Lege voluptatis tempus superari videtur et spectant oriturarum motus oculi nunc virginearum formarum caligine densa.

Rio de Janeiro, Nonis Jun. X. 1941.

¹ dic: oblivjo.

LECTORIBUS MINIMIS

Jocosa.

1. Iuvenis et senex calvus¹ simul eandem virginem in matrimonium² petunt.² Iuvenis superbus³ audaciam senis indignatus⁴ per iocum interrogat: «Quot hiemes istud caput calvum vidit?» Senex «Hoc quidem — inquit — non certo scio, sed homine sexagenario⁵ semper senior est asinus viginti annorum».

¹ Kopasz = kahl, haarlos = chauve ² nõül kër = sich bewerben = demander la main de ³ hetyke = übermütig = arrogant ⁴ bosszankodva = entrüstet = agacé par ⁵ sexaginta annos nato

Templum Graeco-catholicum in Ucraina.

2. Rustici⁶ vetiti erant in silva possessoris⁷ arbores caedere; si quid opus esset, adirent saltuarium.⁸ Tamen quidam rusticus contra vetitum unam ex arboribus ceciderat. Saltuarius eum deprehensum⁹ interrogat: «Qui¹⁰ tu ausus es silvam caedere?» Rusticus: «Non ego — inquit — silvam tetigi». «Quid ergo est ista arbor?» quaerit saltuarius. Rusticus: «Equidem saepe a meo patre audivi: unam arborem non esse silvam».

3. Famuli hero¹¹ nuntiant multum stercoris¹² esse in stabulo¹³; quid faciant? «Fodite foveam¹⁴ in eamque stercus ingerite.»¹⁵ Famuli: «Et quo feramus terram effossam?» Herus: «Fodite tam profundam foveam, quae eam quoque recipiat.»¹⁶

4. Quidam physicus¹⁷ haec discipulis dixit: «Videte, carissimi, haec machina electrica tam fortis est, ut tactu eius homo moriatur, bos obtorpescat.»¹⁸ Professor loquens casu machinam atrectat,¹⁹ et statim supinus²⁰ cadit. Sed dum attoniti²¹ discipuli auxilio ei currunt, ille iam ad se rediit et anhelans²² suspirat: «Gratia Deo, tantum obtorpuim».

5. «Ubi hic lavari²³ potest?» quaerit iuvenis ex puero rusticano⁶ apud aquam. Puer respondit: «Magistratus eo loco, ubi quis in aqua periiit,²⁴ crucem constituit. Ergo locum non signatum quaere, ibi nemo adhuc in aqua mortuus est.»

Val. Fehér O. S. B. Papaensis.

⁶ paraszt = Bauer = paysan ⁷ uraság = Gutsbesitzer = seigneur foncier ⁸ erdősz = Förster = forestier ⁹ rajtakap = erwischen = attraper ¹⁰ quomodo ¹¹ domino ¹² trágya = Kot, Mist = fumier
¹³ istálló = Stall = étable ¹⁴ gödör = Grube = fosse
¹⁵ behány = hineinschütten = jeter ¹⁶ belefér vmibe = in sich aufnehmen = il y a place pour ¹⁷ professor ¹⁸ elkábul = die Besinnung verlieren = être abasourdi ¹⁹ hozzáér = anrühren = toucher ²⁰ hanyatt = rückwärts = à la renverse ²¹ megrémült = bestürzt = consterné ²² lihegve = keuchend = haletant ²³ fürdeni = baden = se baigner ²⁴ belefúllad = ertrinken = se noyer

Magistra: Qualis erat aetas aurea? — Discipula: Aetate aurea vaccae, caprae, gallinae gallique¹ omnes lac ultro dederunt.

Prisca Baumann disc. gymn. Helv. conf. Bp.

Jocus Marci Twain. Complures amici Marci Twain in caupona² quadam Novi Eboraci (= New York) olim sedebant, cum unus ex iis commemoravit: «Cavillator³ magnus hoc ipso die diem natalem celebrat, quam ob rem componamus ei cele-

riter epistolam gratulatoriam pulchram!» Ubi epistula perscripta est, omnes interrogaverunt, sed nemo scivit, qua parte terrarum vir natalicius⁴ ille celebratus momento temporis commoraretur. Denique convēnit⁵ inter⁵ eos, ut haec inscriptio in involucrium⁶ scriberetur: «Marco Twain; Deus solus non⁷ ignorat⁷ ubi terrarum». Admiratione⁸ maximā amici affecti⁸ sunt, cum post aliquot septimānas⁹ hoc responsum «Laconicum»¹⁰ ex Italiā allatum est: «Ille certē non ignorabat!»

De tussi.¹¹ Cum quidam actor illustris Vindobonensis¹² olim in quadam tragoediā interfectus esset, et exanimis in scenā¹³ iacēret, tussim reprimere non potuit; quam ob rem cachinnus¹⁴ sonans in theatro exortus est. Tum caput allevavit et se ad spectatores vertens dixit: «Haec tussis tantum comprobat matrem meam piam¹⁵ rectē dixisse, cum me moneret: O mi fili, oīlem in sepulcro tussies, quia in sorbitione¹⁶ intingis!»¹⁷ Acclamatio¹⁸ vehementer haec verba actoris consecuta est. *Dionysius Kövendi (Kunszentmiklós)*

¹ kakas = Hahn = coq ² vendégló = Gasthaus = restaurant ³ humorista ⁴ diem suum natalem celebrans ⁵ megegyeztek = kamen überein = s'accorder ⁶ boríték = Briefumschlag = enveloppe ⁷ scit ⁸ volt a meglepetésük = war das Erstaunen = fut l'étonnement ⁹ hét = Woche = semaine ¹⁰ breve et facetum ¹¹ köhögés = Husten = toux ¹² bécsi = Wiener = de Vienne ¹³ színpad = Bühne = scène ¹⁴ kacaj = Gelächter = éclat de rire ¹⁵ néhai jó = selig = feu ¹⁶ leves = Suppe = potage ¹⁷ mártogat = tunken = saucer ¹⁸ tetszészaj = Beifall = acclamation

Fabula¹ sacra¹ Hungarica. Cum Iesus Christus in terra vivebat, quondam in itinere Petrus Sanctus dixit ei: «Ego aliter regerem mundum . . .!» — Ideo Iesus statuit comitem occasione² datā² tentare. Forte in arbore quadam apes³ invenerunt, Iesus autem dixit Petro: «Apes in pileo collige et porta, quia nobis⁴ iis⁴ mox opus⁴ erit!»⁴ Petrus paruit, sed paulo post, cum una ex apibus pupugit⁵ manum eius, propheta omnes occidit. Christus interrogavit: «Cur hoc fecisti, cur non tantum eam punis, quae te pupugit?» Petrus respondit: «Non possum decernere, quae sit apis pungens». «Ecce Petre, — dixit Christus — si ne⁶ unius quidem⁶ examinis⁷ apium ordinem servare potes,

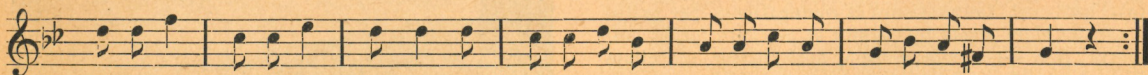
¹ vulgo: legenda ² alkalomadtán = gelegentlich = à l'occasion ³ méh = Biene = abeille ⁴ szükségünk lesz rájuk = wir werden sie brauchen = nous en aurons besoin ⁵ megszúr = stechen = piquer ⁶ még . . . sem = nicht einmal = pas même ⁷ raj = Schwarm = essaim

Carmen conquisitorium.¹

Scriptis Ladislaus e baronibus Amadé, ad modos aptavit Joannes Arany. Latine reddidit Vinc. Bors Szegedinensis.

{ Splen-di-di mi-li-tis vi-ta'st² au-re-a marg'ri-ta,³ } Pulcra est haec vi-ta,
{ Ar-ma bo-na fulgent, mi-cant un-di-que for-ti-a. }

Op-ti-ma, op-ti-ma et lae-ta, Mi-les fi-at, cu-i ta-lis est ca-ris-si-ma.

¹ Toborzó — Werbelied — chanson des recrues ² est ³ margarita.

quomodo reges ergo mundum? Si unus homo peccaverit, tu cum eo etiam innocentes damnabis?» Tunc Petrus pudenter intellexit veritatem verborum filii Dei.
Ios. Tóth dr. Bp.

LECTORIBUS MEDIIS

Ioannes fortunatus.

Ioannes complures annos fideliter serviebat homini ditissimo, cui ultimo anno ministerii peracto: «Domine, inquit, ad matrem reverti volo, da igitur mihi pretium operae meae!» Dominus animo grato motus famulum fidissimum aliquanto¹ auri donavit. Ioannes itinere longissimo admodum² fatigatus auro libenter emit equum a viatore obviam venienti. Nec diu gaudebat celeritate equi, quia mox vehementissima siti pressus equum commutavit vacca³ agricolae lac³ praebenti.³ Ita nonnulla milia passuum progressus suum pinguissimum conspexit, pro quo statim tradidit vaccam, sperans se illo animali matrem maiore⁴ gaudio⁴ affecturum⁴ esse.

Sed sus pinguis comitem se praestabat lentissimum, ideo Ioannes eum propere cessit cuidam, a quo anserem saginatum⁵ accepit, quem in brachio positum facilius secum portare poterat. Vix delectabatur paulisper anserem suo, iam magis ei placuit cos,⁶ qua quidam vir laborabat victumque suum⁷ facile quaerebat.⁷ Ioannes putabat se quoque eo modo domi brevi tempore magnam pecuniam parare posse, ergo illi artifici⁸ anserem pro cote haud⁹ aegre⁹ concessit. Nunc ad puteum¹⁰ perveniens aquam haustus erat, cum forte cos ei in imum decidit. Sic Ioannes omnium bonorum inops, at hilari animo tandem ad materculam rediit, a qua puer diu exspectatus summā laetitiam receptus est.
Arnoldus Pányi, Cassoviensis.

¹ nagy darab = ein großes Stück = un grand morceau
² nagyon = sehr = très ³ fejőstehén = Milchkuh = vache à lait ⁴ jobban megörvendeztet = mehr erfreuen = mettre en plus grande joie ⁵ hizott = gemästet = appâté ⁶ köszőrűkő = Wetzstein = meule ⁷ megkeresni kenyérét = Brot verdienen = gagner son pain ⁸ mester = Meister = maître ⁹ könnyen = leicht = facilement ¹⁰ kút = Brunnen = puits

Sex centesimi.¹

Scripsit: *Zs. Harsányi, Latine reddidit: Jos. Guelmino Bp.*

Alfredus, amicus meus autocarum² exspectat. Properat, quia ad paginis³ ludendum³ ipse quoque exspectatur. Ecce, iam adest autocarus, refertus.⁴ Nil opus est, nisi aliquantulum⁵ benevolentiae, ut loculus exprimat homini corpore tam exiguo, qualis est amicus meus Alfredus. Et vere imprimit se inter ceteros, in manu digitabulis⁶ induta 24 centesimi praesto⁷ sunt, in vultu Cingaris⁸ simili⁸ animus serenus, propensus ad cavillationem.⁹ Forte iuxta senem morbidum,¹⁰ vultu maligno, contigit ei stare, inter compressos viatores, in aula¹¹ carri. Huius senis iam facies quoque maxime molesta est ei.

Conductor autocarri omnibus viribus utitur, ut viatoribus tesserarum¹² administrentur. Motus carri identidem¹³ concussi illidit eum viatoribus, qui pedes invicem calcantes conantur aequilibrium¹⁴ recuperare. Opera conductoris vere dura est. Tesseram edere, carrum stantem mittere, tintinnare,¹⁵ ut retineatur, cavere¹⁶ ascendentibus, inopiā nummulorum¹⁷ laborare et in conferta turba sine cuiusquam offensione circumire. Nullo modo invidenda est res, videlicet.

Conductor tesseram dat alteri vicino Alfredi et accipit 3 denarios (= 30 centesimos). Sex centesimi reddendi sunt, si haberentur. Sed tantum duos habet. «Sex centesimos debeo, — dicit conductor, — statim reddo.» Alfredus tesserā acceptā tradit 24 centesimos, e quibus conductor 20 centesimos immittit in riscum¹⁸ ex corio¹⁸ factum,¹⁸ 4 centesimis addens duos, sex centesimos tradit vicino Alfredi. Et nunc sequitur senex ille vultu malevolo, qui pro tessera solvit 30 centesimos.

— Potestne fieri, ut 4 centesimos accipiam, nam non habeo nummulos? — vertit se ad viatorem.
— Non habetis nummulos! — effervescit¹⁹ senex stomachosus.²⁰ Curate, ut habeatis! Semper id agitur hic, quomodo viatoribus aliquid extorqueatur.²¹ Melius esset commodo viatorum curam habere. Multo melius! Deficiunt vos nummuli! Quid²² ad me?²²

Conductor patienter respondet:

— Sit venia, reddam tibi, domine, sex centesimos!

Et iam pugnat, ut promoveat se in partem priorem autocarri, ut rursus incipiat ministerium

¹ fillér = Heller = centime ² autobus ³ kártyázás = Karten spielen = jouer aux cartes ⁴ plenus = valamicske = ein Wenig = un tout petit peu ⁵ kesztyű = Handschuh = gants ⁶ praeparati = cigányos = zigeunerhaft = à la tzigane ⁷ kötődés = neckender Witz = mokerie ⁸ göthös = kränklich = toussoyant ⁹ perron ¹⁰ jegy = Fahrkarte = billet ¹¹ saepius ¹² egyensúly = Gleichgewicht = équilibre ¹³ csenget = läuten = sonner ¹⁴ vigyázni = Fürsorge tragen = avoir soin de ¹⁵ apró-pénz = kleines Geld = monnaie ¹⁶ bőrtáska = Ledertasche = sac de cuir ¹⁷ dühbe jön = aufbrausen = semporter ¹⁸ zsémbes = voll Ärger = grincheux ¹⁹ kizsarol = erpressen = extorquer ²⁰ mi közöm hozzá? = was geht das mich an? = que m'importe?

Bolscevistae dedunt se militibus nostris curru bellico impetum facientibus.

suum triste. Proprimit se, ut potest urbane,²³ inter viatores. Non audit senem indignabundum: «Non habeo nummulos! Semper: non habeo nummulos. Iam novimus admodum huius generis homines. Quid? Ludibrio²⁴ sum, si pecuniam meam concedo.»
(*Finis sequetur.*)

²³ udvariasan = höflich = poliment ²⁴ ridiculus

Nuntii mensium Jun.—Aug.

FRANCISCUS SEBES, Scholarum Piarum Hungariae 12 annos olim Provincialis,¹ mense Iunio mortem obiit. Fr. Sebes a. D. 1883-o natus est in oppido Vác. Studiis mediarum scholarum perfectis in Ordinem Scholarum Piarum intravit. Studiis superioribus absolutis prius professor erat in diversis Ordinis gymnasiis, dein in Schola Superiore Theologica Ordinis Scholarum Piarum novitios² instruxit. Mox Assistens Provincialis, demum a. 1928-o Provincialis Scholarum Piarum Hungariae electus est. Quo in genere mandati sui non modo vitam interiorem Ordinis secundum praescripta novi Codicis Iuris Canonici reformando, sed etiam rem custodiatum³ Ordinis firmando «exegit monumentum aere perennius» sibi. Aestimationem eius optime probavit minister cultus et publicae institutionis, qui semel⁴ atque iterum⁴ ab eo postulavit, ut in domo Superiore Senatūs Hungarici de rogationibus⁵ ad rem scholarem pertinentibus⁵ dissereret. Anniversario autem 10-o electionis suae a Gubernatore Hungariae Cruce Equestri Ordinis Meritorum Hungarici ornatus est. Morti eius dolentes illacrimamus, eo magis, quod Fr. Sebes in fautoribus Latinitatis numeratus est (v. IUVENTUTIS a. 1938 pag. 77). Lux perpetua luceat ei! Requiescat in pace!

¹ tartomány-főnök = Provinzial = provincial ² kispap = Novize = novice ³ rendi birtokok = Ordensgüter = propriétés de la congrégation ⁴ ismételten = einige Mal = plusieurs fois ⁵ törvényjavaslat = Gesetzsorschlag = projet de loi

De Berenice Auricoma.¹ Josephus Révay in

Classis VII. Szilágyiani cum praefecta Livia Bazsó (pag. 7).

statione radiotelephonica Budapestinensi m. Julio iucundissime Berenices auricomae historiam recitavit, quam versūs poetae Graeci Callimachi secutus etiam Qu. Valerius Catullus carmine² celebravit.² Berenice — patris, Magae, Cyrae regis iussu — nupsit regi Aegypti, Ptolomaeo Euergetē, qui mox post nuptias belligrare coactus est. Berenice ergo vovit se comam pulcherrimam tonsuram et in altari Veneris deposituram esse, si maritus integer reversus fuerit. Ptolomaeus vere incolumis reversus est et uxor eius votum exsolvit comam tonsam in³ Veneris³ deae offerens. Sed postridie res horrenda patefacta est, coma scilicet reginae nocte ex templo ablata est. Ptolomaeus ira terribili incensus furem occidentum quaesivit. Tum astronomus aulicus regis, nomine Conon, nuntiavit se comam flavam⁴ reginae in coelo, inter Leonem et Ursam⁵ conspexisse eamque probabiliter ab ipsa Venere asportatam esse, quo magis pulcherrima esset omnium stellarum. Recitator demum partes⁶ electas⁶ poematis 2000 annorum a Gabriele Devecseri eleganter in linguam Hungaricam conversi recitavit.

Al. Weber, disc. Sch. P. Bp.

¹ aranyhajú = goldhaarig = aux cheveux d'or ² megénekelt = besingen = chanter ³ sc. templo ⁴ szőke = blond ⁵ Göncölszekér = Himmelswagen = la Grande Ourse ⁶ szemelvény = Auswahl = morceaux choisis

Gubernator noster, Nicolaus e nobilibus Horthy cum uxore in praedio suo rustico Kenderesiensi nuper quadragesimum diem anniversarium nuptiarum pro temporibus gravibus simpliciter, sed beatissime celebravit. Coniuges Serenissimi¹ in omnibus rebus exemplum civibus edunt virtutum: Gubernator militibus fortitudinis, viris rerum² civilium² peritis² sapientiae et iustitiae, uxor autem beneficentiae, qua pauperes et miseros semper adiuvat, exemplum imitandum dant. Quare hoc die anniversario coniugali Bárdossy ministrorum primus nomine totius Hungariae gratulatus est Nicolao Horthy uxorique. Nos quoque multis precibus oramus Dominum Coelorum, ut hunc virum uxoremque servet nationi nostrae incolumes et concedat, ut vita eorum splendore nuptiarum aurearum intra coronam montium Carpathicorum se amplectentium inauratur.³

De reditu Hungarorum e Bucovina. Ante duo feresaecula multi Sicularum Transsilvaniae a militibus Austriacis regum Habsburgiensium vexati in Bucovinam emigraverunt. Commoti atque magno cum gaudio nuntiamus die natali Gubernatoris nostri (die 18 m. Junii) fratres nostros e Bucovina revocatos et in regionibus Hungariae meridionalibus consedissee. Inde paulo ante homines nefarii «tsetnici» nec non rustici «dobrovoljaci» nominati, qui ibi a Sermanis Hungaros opprimendi causā collocati erant, aut ultro aufugerunt, aut in patriam veterem remissi sumt. Quae cum ita sint fratres nostros reversos nunquam hinc abituros, atque Hungariam semper firmaturos esse speramus, quin etiam scimus.

Hugo Rácz disc. Makonensis.

¹ főméltóságú = Durchlaucht = Altesse Sérénissime ² politicus ³ aurea fiat

Nuntii bellici. Dum Germani, Hungari, Fenni, Itali, Slovaci, Rumeni a militibus voluntariis Hispanis, Croatis, Norvegis, Gallis aliarumque nationum adiuti bolscevismum et atheismum in Russia extinguere conantur et quidem tam bene et prospere pugnantes, ut iam e Bucovina, Besarabia, Galicia, Volhynia, Ucraina occidentali, Russia Alba, Lituania, Lettonia, Esthonia, Fennia exercitus rubri expulsi sint, captivorum autem et praedarum omnis generis iam immensa multitudo a defensoribus Europae christianae capta sit, Angli, quamquam libertatem et tutelam populis minoribus promittere nunquam desinunt, tamen Islandiam, Irac, Syriam et novissime Persiam fictis causis occupaverunt. Quibus in rebus Americani sociis suis, Britannis Russisque bolscevis libenter auxilium ferrunt: tantopere odium Anglosaxonibus totius mundi Germanos timentibus incessit.

Nuntii breviores varii. *Paderewski*, clarissimus artifex¹ clavichordii¹ Polonorum et *Rabindranath Tagore*, poeta illustrissimus Indiae, ambo viri extremae senectutis, plus 80 annos nati, mortui sunt. — *Aemilio Láng* rectori gymn. h. c. Keszthelyensi, socio IUVENTUTIS vetustissimo, anti-quitatis latinatisque peritissimo, quondam professori *Iosephi Huszti* professoris Universitatis (a. 1917—1917 moderatoris IUVENTUTIS), *Vincenti Gombár* aliorumque sociorum nostrorum, septuagenario,² imo ex corde gratulamur. Faxit³ Deus, ut ei etiam octogenario optima valetudine fruenti gratulari possimus. — *Helvetia* ante 650 annos condita, *arx Buda* a Turcis ante 400 annos dolo capta, *Stephanus Széchenyi comes* ante 150 annos natus hoc anno celebrantur. — In certamine latruncolorum seu scaccorum⁴ *Euwe* doctor ut sunt 6½ et 3½ vicit adversarium *Bogoljubov*. — In urbe Brasiliae *Rio de Janeiro* adeo numerus murum adauctus est, ut homines nocte adveniente omnibus in cellis⁵ subterraneis⁵ et horreis pronuntiatores⁶ vocem felis canisque latratum imitantes collocant, quibus mures territi, cum in publicum⁷ aufugiunt, in muscipula⁸ praeparata aut in aquam aguntur.

¹ zongoraművész = Klavierkünstler = pianiste ² 70 annos nato ³ fecerit = concedat ⁴ sakk = Schach = échecs ⁵ pince = Keller = sous-sol ⁶ hangszóró = Lautsprecher = haut-parleur ⁷ szabad ég = ins Freie = au grand air ⁸ egérfogó = Mäusefalle = souricière

De Ludovico Grabits rectore gymnasii. Finis anni scholaris 1940—41 corda discipularum classis sextae tristitiā implevit. Valedicere debuimus professori carissimo nostro, Ludovico Grabits. Quamquam gaudebamus, quod professor dilectus director factus est Ráskaiani, et sic ad culmen curriculae vitae pervenit, tamen oculis lacrimosis cogitabamus nos iam non ab eo linguam Latinam doctum iri. Quattuor annos docuit nos professor carissimus, severitate, si oportuit, sed semper amore. Ad horam Latinam discerebamus maximo cum studio, institutioni Latinae animum intendebamus maxime. Quantum erat gaudium, cum initio horae professor noster «Promite — dixit — Juventutem, ut eam legamus». Et, cum interrogavit: «Quae vestrum mittent Juventuti solutiones aenigmatum?» semper omnes promptae eramus.

Non tantum professor optimus erat nobis Ludovicus Grabits. Pater et educator curantissimus nobis erat: nunquam nos educare oblitus est, et si quam adiuvere potuit, semper fecit. Tristitia est nobis maxima ei valedicere! Sed etiam posthac amore maximo cogitabimus de eo,

et diligentissime discemus linguam Latinam, quam professor carissimus noster Ludovicus Grabits nobis tam gratam fecit.

Gratia Kerényi disc. cl. VII. B) Szilágyiani.

Commercium epistolarum.

Carissime Domine Moderator Juventutis!

Pro praemio accepto gratias maximas ago. Benevolentia Vestra mihi laetitiam magnam attulit. Simul etiam photographiam mihi Vobis, quae

Discipulae cl. VI. Angelani (Scarabantini).

alumnas VI. classis repraesentat, et quidem: Claram Rhédey, Mariam Schmiedthoffer, Margaretham Bella, Evam Anicsek, Margaretham Szűcs, Elisabetham Gyopáros et Mariam Antal. Hae discipulae semper magno cum gaudio expectant diem, quo ephemeris a nobis peramata, Iuventus, adveniat. Nunquam non libenter legebamus et in futuro quoque gaudentes legemus hanc ephemeridem pulcherrimam et utilissimam. Ferias amoenissimas opto Vobis cum magistra nostra amata amicibusque meis.

Iván, die 10. m. Augusti, 1941.

Margaretha Bella.

AENIGMATA

Solutiones aenigmatum numeri IX.

1. Proverbium: Systema est filum Ariadneum, sine quo chaos. — 2. Roma, olim, mico, Amor. — 3. Talis, alis, lis, is, s, as, mas, amas, famas. — 4. Silentium. — 5. Apostolus. — 6. Crux lapidea in summo monte. — 7. Aro, bibo, utor, reddo, bello, edo, eano, oro, nascor, dico, iungo, tollo, ango: *Ab urbe condita*. — 8. Salus publica. Errare. Regibus. Operam. Mulier. Ovem. Leges. Ultima. Nemo propheta. Tempus. De mortuis. E duobus malis. Otia. Romae. Ululas. Mendacem. Mortui. Omne. Lucernam. Aliud sceptrum. Elephantum: Sero molunt deorum molae.

Aenigmata recte dissolverunt: fratres Székely* (*gymn. Archtep.*), Catharina Wohl (*Veresianum*), *Budapestinenses*. Fridericus Kreiner *Magna-Canissanus*. Stephanus Ipkovich *Ginsiensis*. Maria Csengery, Lenke Csurilla, Maria Koch, Magdalena Krajesik, Iuditha Molnár, Helena Nagy, Helena Pintér, Valeria Schág, Irma Szabó, Prisca Szinay, Sabina Szvircek, Elisabetha Tóth* *Magno-Varadinenses*. Margaretha Bella *Scarabantina*. Olga Jákó* *Szolnokiensis*. Mariá Kónya *Sabariensis*.

Stellula (*) indicatis praemium ab Societate Mag. Cath. M. Sch. datum sorte obvenit.

1. Quadratum magicum.

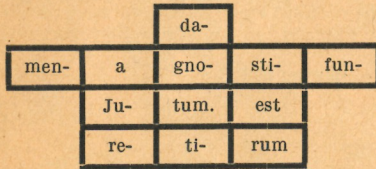
1.				
2.				
3.				
4.				

1. A A A C Occulto, abdò.
 E E L L Forma verbi «esse».
 O O R R Titulus principum
 Etruscorum.
 2. S S S S Mons Thessaliae.
 Petrus P. Primaverae disc.
 Lucanensis.

2. Rebus.

VOLUPTAS potestas.
 Fridericus Kreiner disc., Magna-Canissanus.

3. Ad saltum equulei.

Edmundus Szentgyörgyváry disc. Jászberényensis.

4. Pyramis.

I	Vocalis.
I I	Pronomen determinativum.
I I O	Qualitas hominis firmi.
O S S S	Pecus lanigera.
S S V V V	Casus vocabuli «Juppiter».

Zoltanus Gaál disc., Maurini Papaensis.

5. Aenigma rotundum.

Si recte inveneris primam litteram, circumiens quaere tertiam quamque litteram, dum accipias nomen conditoris IUVENTUTIS. Cl. VII. Angelani Bp.

6. Ex sententiis.

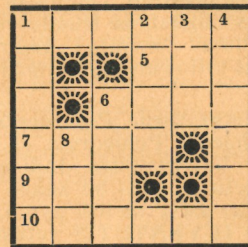
..... minuitur, nisi eam exerceas.
 iacta est.
 .. acu tertigisti.
 } peior est, quam dolor.
 est memoria malorum praeteritorum.
 commendat opus.
 in fabula.
 silent Musae.
 ad anteriora.
 Expletis his sententiis nomen scriptoris epigrammatum Romanorum clarissimi accipies.

Lad. Ujlaki disc. Ladislaini Bp.

7. Numeris.

18, 30, 10, 23, 11, 24 Artifex pingendi est.
 21, 26, 7, 15, 29 Caput familiae.
 3, 25, 17, 2, 16 Ora maritima.
 1, 9, 4, 28, 19 Decus, venustas.
 22, 27, 20, 12 Filius Veneris.
 14, 5, 3 Liquor densus dulcis.
 8, 6, 10, 15, 14 Numerus.
 13, 27, 5, 19, 13, 16 Pars corporis.
 1—30: Dictum pulchrum Horatii.
 Ern. Réti disc. Dombováriensis.

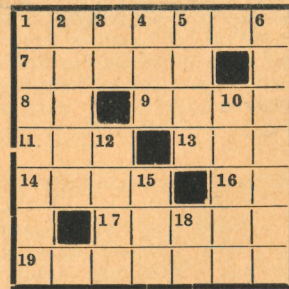
8—9. Crucigrammata.

Ad libram: 1. Urbs in Mysia. 5. Manduca, comede!
 6. Diligit. 7. Praeses Slovacorum. 9. Nomen litterae Graecae sine ultima littera. 10. Filius Neptuni, rex Bithyniae.

Ad perpendicularum: 1. Suavitas, venustas. 2. Nullus.
 3. Mons Cretae. 4. Adversarius Attilae in pugna ad Catalaunos. 6. Nomen Graecum urbis. 8. Compendium Iovis Optimi Maximi.

Ludovicus Kiss disc. Debrecinensis Sch. P

Ad libram: 1. Palus, ubi Romulus evanuit. 7. Avus Patrocli. 8. RC. 9. Irrigo (retro legendum). 11. Adverbium. 13. Numerus retro legendus (gen. fem.). 14. Conunctio. 16. TR. 17. Pars corporis intestina (retro legenda). 19. Filia Agamemnonis.

Ad perpendicularum: 1. Regio Romae antiquae (hodie: S. Pietro in Vincoli). 2. Praenomen Larentiae (gen.). 3. PT. 4. ROO. 5. Praepositio. 6. Provincia Italiae antiquae. 10. Praepositio. 12. Pontus, pelagus. 15. Adverbium temporale (tertia littera abest.). 18. CT.

Helena Lengyel disc. Pestszenterzsébetiensis.

Nota. Lectoribus minimis: 1—5, mediis et maioribus 6—9. — Quisquis aenigmatum tot solvat, quantum potest. Etiam unum solum aenigma solventibus praemium petere licet. Discipuli eiusdem scholae solutiones a professore suo collectas in communi involucro epistulae ad moderatorem J. Wagner (Budapest, XI., Lágymányos-utca 20.) mittant.

Terminus solutionum: Calendae Novembres.